

Artista: Mestre de l'altar de Sant Bartomeu.
Títol: Santa Cecília, Santa Agnès i Sant Bartomeu.
Tècnica i data: oli sobre fusta, pintat entre 1485 i 1510.
Època: segles XV i XVI, Renaixement.
Museu: Alte Pinakothek, Munich.
Instrument: orgue portàtil (aeròfon de teclat).

Comentaris: en aquesta pintura podem veure-hi Santa Cecília tocant l'orgue pneumàtic aguantat per un àngel; en la iconografia hi ha nombroses mostres de Santa Cecília amb aquest instrument. Té els seus orígens en un orgue hidràulic, inventat per Ctesibi d'Alexandria cap el s III aC, anomenat "hidraulic". Era com una gran flauta de Pan a la qual s'havia afegit un teclat que accionava les vàlvules de cadascun dels tubs; aquestes vàlvules permetien l'entrada d'un corrent d'aire generat per la pressió d'una bomba hidràulica. L'orgue es va estendre pel conjunt de països de l'hegemonia romana; a Roma era de grans dimensions i s'anomenava "organum". A l'època medieval fou substituït per l'orgue pneumàtic (inventat el 757), sense aigua, que és el veritable avantpassat de l'orgue actual. L'orgue medieval presentava dimensions reduïdes i s'anomenava "portatiu" perquè es podia portar en bandolera; podem observar a la pintura la manxa petita accionada per la mà esquerra i el teclat tocat amb la mà dreta. Podia tenir una o dues fileres de tubs i l'extensió anava d'una a dues octaves. Aquest tipus d'orgues de coll podien ser tocats en processó o bé posats damunt d'una taula. L'ús d'aquests orgues portàtils es generalitzà dins la música religiosa dels segles X al XV, convivint amb orgues de peu, per acabar desapareixent en el XVI.